Gemeente leudal

MEMO GRIFFIE

Datum: 4 juni 2026
Van: Frank Simons (griffier)
Aan: Gemeenteraad en college
Onderwerp: Toelichting op agendapunt 3 van de Raadsvergadering 9 juni 2026

Agendapunt 3, raadsvergadering 9 juni 2026
Afleggen verklaringen door de fracties in verband met de gevoerde coalitieonderhandelingen. Hierbij van mij als griffier enkele feiten en opmerkingen die wellicht voor de raadsleden bij dit agendapunt 3 van pas kunnen komen.

Gemeenteraadsverkiezingen, maart 2026
Op 18 maart 2026 zijn de 4-jaarlijkse gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Op 26 maart 2026 heeft het centraal stembureau de uitslag van de verkiezingen vastgesteld en daartoe het proces-verbaal, volgens model P22, opgemaakt. Dat proces-verbaal is in iBabs bij dit agendapunt 3 te raadplegen.

Coalitieonderhandelingen
Daarna zijn de onderhandelingen gestart voor het vormen van een coalitie voor de zittingsperiode 2026-2030. Voor dergelijke onderhandelingen gelden geen wettelijke voorschriften, landelijk noch lokaal.

In de Gemeentewet staat in artikel 35 slechts één bepaling die de coalitieonderhandelingen raakt. Daar staat namelijk ‘De burgemeester wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de college onderhandelingen. Hij wordt alsdan in de gelegenheid gesteld zijn opvattingen over voorstellen ten behoeve van het collegeprogramma kenbaar te maken’.

Let op het verschil in woorden: collegeonderhandelingen (niet: coalitieonderhandelingen) en collegeprogramma (niet: coalitieprogramma). Daar de coalitieonderhandelingen vormvrij zijn kan in elke gemeente een keuze worden gemaakt, die al dan niet tot een vast gebruikt verwordt. Zo ook in de gemeente Leudal. In onze gemeente is het sinds haar ontstaan het gebruik dat de politieke groepering die bij de gemeenteraadsverkiezingen de meeste stemmen behaalt het initiatief neemt en van de andere groeperingen ook krijgt. In 2026 nam daardoor de politieke groepering Ronduit Open het initiatief dat in handen werd gelegd van haar lijsttrekker, de heer Stan Backus.

Twee fases in de coalitieonderhandelingen
Het proces van de coalitieonderhandelingen bestond uit twee fases:

1. De Informatiefase.
Dit is de fase waarin de informateur met (door hun fractie en bestuur aangewezen 2 à 3) vertegenwoordigers van elke fractie en haar partijbestuur gesprekken voert om in beeld te brengen welke mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn om coalities te vormen. Deze fase kent als eindresultaat dat met een fractie en hun partijbestuur de formatiefase zal worden ingegaan omdat met hen naar verwachting de meest wenselijke coalitie kan worden gevormd en dat de overige fracties en hun besturen vooralsnog ‘in de wachtkamer’ van de onderhandelingen terechtkomen.

2. De Formatiefase.

Dit is de fase waarin de formateur met (door hun fractie en bestuur aangewezen 2 à 3) vertegenwoordigers van enkele fracties en hun partijbestuur gesprekken voert over o.a.:

- Hoeveel wethouders willen zij t.z.t. door de gemeenteraad benoemd zien;
- Hoeveel formatie (uitgedrukt in fte) willen zij dat de gemeenteraad gaat vaststellen;
- Welke personen zijn beschikbaar en geschikt om als kandidaat-wethouder voor benoeming te worden genomineerd en wordt die kandidatuur door de mogelijke coalitiefracties gesteund;
- Welke bestuurlijke portefeuilles ambiëren de kandidaat-wethouders en kan daarover onderlinge overeenstemming worden bereikt (Nb. Pas in het constituerend beraad van de collegevergadering ná de benoeming en beëdiging als wethouder neemt het college een besluit over de definitieve portefeuilleverdeling);
- Welke voornemens willen de mogelijke coalitiepartners in een coalitieprogramma voor de zittingsperiode opnemen (hierover zijn ook de 'oppositiefracties' geïnformeerd).

In deze fase worden, zodra de kandidaat-wethouders bekend zijn, op grond van artikel 6 van het Reglement van orde raadsvergaderingen Leudal 2015 de benodigde stukken aangevraagd, namelijk:

a. verklaringen omtrent het gedrag bij Justis van het Ministerie van Justitie en Veiligheid;
b. uitvoeren van de benoembaarheidstoets van de wethouders door het externe bureau Governance & Integrity (G&I).

Deze fase kent als eindresultaat dat de mogelijke coalitiefracties en hun partijbesturen over de voornoemde punten overeenstemming hebben bereikt.

De Informateur/formateur heeft de burgemeester gedurende het proces twee keer geïnformeerd als bedoeld in artikel 35 van de Gemeentewet.

Extra raadsvergadering

De formateur heeft aan de burgemeester gevraagd om een raadsvergadering te beleggen waarin alles fracties verklaringen kunnen afleggen over de gevoerde coalitieonderhandelingen en waarin de gemeenteraad wordt voorgesteld om besluiten te nemen over het aantal te benoemen wethouders, de daarbij behorende hoeveelheid fte en over de benoeming van enkele personen tot wethouder resp. (zo mogelijk direct) de raadsvoorzitter hun beëdiging verzorgt.

De formateur zorgt er tevens voor dat de gemeenteraad kan kennisnemen van het coalitieprogramma van de nieuwe coalitie. In de gemeente Leudal is het coalitieprogramma steevast een programma dat wordt vastgesteld door:

a. de coalitiefracties
b. hun partijbesturen.

Het is dus geen raadsprogramma en wordt daarom ook niet ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Uiteraard kunnen alle fracties, dus ook de oppositiefracties, van hun opvattingen over het coalitieprogramma doen blijken bij agendapunt 3.

Gemeente leudal

MEMO GRIFFIE

Aanpak agendapunt 3 raadsvergadering 9 juni 2026

De rol van de informateur en formateur is in 2026 in handen gegeven van de heer Stan Backus, die bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 lijsttrekker van Ronduit Open was.
Daar de heer Stan Backus nu tevens raadslid is kan hij ‘eenvoudig’ in de gelegenheid worden gesteld om tijdens de raadsvergadering een verklaring af te leggen.

Agendapunt 3 wordt als volgt aangepakt (net zoals in 2022):

1. Eerst legt de formateur een verklaring af over de door hem verrichte werkzaamheden en het coalitieakkoord 2026-2030.
2. Daarna leggen de fracties een verklaring af over het proces van de gehouden coalitieonderhandelingen en geven zij naar behoefte een reactie over het coalitieakkoord 2026-2030. **Dit wordt gedaan in twee termijnen.**
3. Bij dit agendapunt 3 ligt geen voorstel tot besluitvorming voor.